

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

67. An quis excusetur à denunciatione Confessarij, si hoc sciat sub sigillo
secreti? Ex part. 4. tract. 5. resolut.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

RESOL. LXIV.

An hoc crimen sufficiens probetur per testimonia duarum feminarum?

Et an ex unius feminae quantumvis honeste delatione non sit Confessarius in carcerem detrudendus? Ex p. 1. tr. 4. Ref. 18.

Sup. hoc in §. 1. A. Affirmative respondet Paramus de origine Inquisit. lib. 3. q. 10. n. 158. & 165.

2. Sed contrariam sententiam, & merito, docet Sanctarellus tract. de heresi. c. 44. dub. unico, n. 6. Peyrinus de priv. Minimerum, tom. 2. Constit. 4. Greg. XV. §. 8. num. 2. Bonac. tract. variar. disp. 6. punct. 3. num. 26. Ioannes Sancius in Selectis, disp. 11. num. 46. & alij. Ortiz vero in summa, cap. 24. n. 11. tres feminas ait sufficere: quatuor tamen exposcit Acugna de Confess. sollicit. quest. 23. num. 11. qui etiam num. 27. docet, ex unius feminae, quantumvis honeste delatione, non esse Confessarium in carcerem detrudendum. Vide etiam Barbosam in Confess. sollicit. post Flor. Inquisit. fol. 231.

Sup. hoc ibidem §. 1. ad med. vers. ex unius feminae, & in alio vers. ejus annot.

3. At ego puto, hæc omnia remittenda esse iudicio, & prudentiæ Dominorum Inquisitorum, qui considerare debent circumstantias, & qualitates, tam feminarum denunciantium quam Sacerdotum, qui accusantur. Sed circa præsentem questionem vide Constitut. Gregor. X. V. in §. 7. & plura apud nostrum Molfesum in summa, tom. 1. tract. 7. c. 24. n. 36. & seq.

RESOL. LXV.

An testimonium duarum feminarum sufficiat ad condemnationem Confessarii sollicitantis?

Et an sufficiat ad condemnationem huius criminis duarum feminarum testimonium? Ex part. 4. tract. 5. Refol. 55.

§. 1. Negativè sententiam docet Acugna de Confess. sollicit. quest. 23. num. 9. si complices fuerint; & Soula opus. de Confess. sollicit. tract. 2. cap. 21. conclus. 4. n. 8. docet, quod nisi feminae sint probatae vitæ, & famæ, non sufficiunt duæ deponentes de diversis actibus ad incarcerationem Confessarium, sed ad minus tres requiruntur, unde Aloysius Borjola de Confess. sollicit. quest. 15. Sic ait: Ut Inquisitores procedant contra Confessarios, prius constare debet de delicto per duos testes saltem fide dignos, quod etiam docuit Molfesius ubi infra. Sed ego puto cum Ioanne Sancio in select. disp. 11. num. 47. hoc remittendum esse iudicio Inquisitorum, qui qualitates & mores denunciati, & denunciantium prudenter debent inspicere; exillimo tamen absolute contra Cantaram in qq. crim. cap. 2. de probat. per testes, quest. 1. num. 47. ex unius feminae quantumvis honeste delatione non esse Confessarium in carcerem detrudendum, & ita tenet Freitas in addit. de Confess. sollicit. quest. 4. num. 27. & Soula ubi supra, dum asserit, quod talis Confessarius iuste possit incarcerari si duæ feminae probatae vitæ adversus illum denuntiaverint, ergo secundum Soulam una non sufficeret, quod etiam aperte docet cap. 21. num. 6. prædicta tamen delatio erit sufficiens ad inquirendum, quod si per Inquisitionem apparuerit, ut rectè observat Freitas loco cit. num. 28. Confessarium levem, seu potius malæ vitæ esse poterit & tunc capi; & ideo Molfesius in summa tom. 1. tract. 7. cap. 5. num. 39. sic ait. Dum est sola denunciatio, vel depositio mulieris sollicitatæ ad turpia,

Sup. hoc in cels. præterita; §. 8. Sed in fine, & infra in tr. 11. ref. 21. §. Sed hæc à lin. 5. vers. Nam si.

quæ sit bonæ famæ, Domini Inquisitores verbotenus se informant de qualitatibus Confessarii, si alius inquisitus sit de similibus, nam in pari qualitate prævalet Confessarius, ut ab iisdem Dominis audiui, & ita servatur in praxi. Sic ille.

2. Ex quibus inferitur esse reprobandam opinionem Parami lib. 3. de orig. Inquisit. quest. 10. num. 158. & 165. qui asserentis, sufficere ad condemnationem huius criminis duarum feminarum testimonium: sed adversus hanc sententiam, & merito, insurgit Acugna de Confess. sollicit. quest. 23. à num. 4. Peyrinus de privileg. Minim. tom. 2. constit. 4. Gregor. XV. §. 8. n. 2. Soula loco citato, num. 12. qui docet quatuor testes non probare sufficienter & plene hoc delictum; sed adversus Soulam tenet Acugna quest. 23. num. 11. à mod. Otta in summa, cap. 24. n. 11. ait dictum trium feminarum sufficere; sed ego puto hoc remittendum esse iudicio Inquisitorum, ut alibi docui, & ipsemet doctus Soula concedit, qui quidem omnia mature considerabunt, quia cum in hoc crimine proceditur, ut in crimine hæresis, ubi testes non publicantur, atque ideo plenus defensionis ordo non conceditur, semper timeri potest ne innocens damnetur, quamvis quilibet testis singularis sit probatissimus, ignorum tamen est iudici, quid illi à reo objici potest. Ita Soula n. 7. unde diligenter omnia perpendant sacre fidei Inquisitores in casibus contingentibus.

RESOL. LXVI.

An si aliquis sub sigillo naturali sciat ab aliquo mulierem fuisse sollicitatam à tali Confessario, teneatur illam denunciare?

Et quid in casu hæresis formalis? Ex part. 1. tract. 4. Ref. 24.

§. 1. Negativè respondet, ex Societate I a s u, Fagundes de præcept. Eccl. tract. 2. lib. 4. cap. 3. num. 31. ubi sic ait: [Si huiusmodi sollicitatio sub secreto naturali sciat, denunciatio fieri non debet: nam, cum huiusmodi secretum non vergat in detrimentum proximi, & observatio illius aliunde sit de iure naturali; denunciatio autem tantum de iure positivo; fortius vinculum juris naturalis prævalere debet minus forti.] Hæc ille.

2. An ista sententia sit probabilis, videant viri docti: nam, si talis Confessarius non sit emendatus, vel non adsit spes emendationis per secretam correctionem, facile poterit alias feminas sollicitare: & ita tale secretum vergetur in damnum tertij, & Reipublicæ. Et sic notavit Freitas in addit. ad tract. de Confess. sollicit. num. 26. quod quidam Confessarius per decem annos perdidit, & effrenatè sollicitationibus, & turpibus actibus in ipso Confessionis loco operam dederat, per quod tempus à nulla sollicitata delatus est. Ideo puto in tali casu, si ipsa mulier hoc non fecerit, talem Sacerdotem esse ab altero, qui hoc scit, etiam sub secreto naturali, denunciandum. Et de hoc, in casu hæresis formalis, non est dubitandum, & contrarium asserere esset falsum: idcirco, si aliquis sciat, aliquem esse hæreticum, vel ab ipso, vel ab alio, etiam si dederit fidem, & iuramentum adhibuerit, de non manifestando secreto, tamen tenebitur revelare.

RESOL. LXVII.

An quis excusetur à denunciatione Confessarii si hoc sciat sub sigillo secreti? Ex part. 4. tract. 5. Ref. 32.

§. 1. Affir

Ex Edicto DD. Inquisitor. &c. Ref. XVIII. &c. 405

Affirmativam sententiam docet Fagundez de *præcept. Eccles. p. 2. lib. 4. cap. 3. num. 31. cuius* sententia mihi non placuit, in *part. 1. r. 4. res. 2. 4. &c.* novissimè ex eadem Societate illam impugnât Castus Palas *tom. 1. tract. 4. disp. 9. punct. 10. num. 5.* Ratio est manifesta, quia, ut probat Lessius *lib. 2. cap. 30. dub. 6. num. 48.* & communiter, certum est, si denuntiatio est necessaria ad damnum aliquod publicum, vel privatum avertendum, promissionem secreti etiam juramento confirmatam non obligare, nullum enim juramentum promissorium cadens in damnum tertij & Reipublicæ obligat, ac proinde talis teneatur illud aperire, non secus ac si non promississet.

2. Sed hæc omnia accidunt in casu nostro, ut non coequentur parit, nam expedit bono Reipublicæ Christianæ tales Confessiones puniri, & ideo Gregorius X V. assertit in sua Bulla in hoc casu procedendum esse, sicut proceditur in causis fidei ergo, &c.

RESOL. LXVIII.

An quando quis sub secreto naturali scit sollicitationem in confessione, teneatur illam denunciare?
Et quia, si secretum fuisset promissum sub juramento?
Et inferitur, quod hæresis & sollicitatio in confessione est denuncianda absque prævia correctione fraterna, & si tales emendati fuerint? Ex *part. 9. tract. 8. & Misc. 3. Resol. 46.*

Proni sunt aliqui ex Doctoribus Lusitanis ad tuendam sententiam negativam circa præsentem difficultatem; & ideo ego olim Fagundez impugnavi, & nunc impugno Fragolum, qui in *Republ. Christi. tom. 2. part. 2. lib. 5. disp. 14. §. 1. num. 11.* sic ait: Quod si crimen sollicitandi sciat sub secreto commissum, non est denunciandum; quia sicut Iudex non potest obligare, ut illi denunciatur reus, de quo nulla est infamia, nec indicia sufficientia, quod commiserit tale, vel tale delictum; quoniam hoc esset infamare illum contra legem divinam cum onere restituendi: sic etiam, cum delictum scitur sub secreto, nec ab alio, quam ab uno scitur, non potest manifestari Iudici inquirenti generaliter, nec specialiter, cum secreta non subint punitioni Iudicis, sed divinæ vindictæ. D. Thomas 2. 2. *quest. 70. artic. 10.* Navar. in *Manuale, cap. 18. in fine*; & alia via illi delicto obviari potest, D. Thomas supra *quest. 69. artic. 2.* Navar. cit. *num. 60. & 61.* nisi criminofus esset huiusmodi sollicitationibus assuetus, & ad eadem crimina iteranda præparatus: tunc præmissa correctio fraterna, si post illam non speretur emenda, denunciatur. D. Thomas *dict. quest. 70. artic. 1.* & Sotus *lib. 5. de Iustit. q. 7. artic. 1.* & Navar. ubi proxime, *num. 60.* ubi quando alia via excusari non potest, id solum deregatur, quod remedio est necessarium; & loquitur de delicto vergente in perniciem tertij, cui alia via obviari non potest. Ergo nullo modo sollicitantes sunt deregendi, si sub secreto commissum crimen sciat, & possit huic malo alia via occurrere, maxime per correctionem Evangelicam, aut per alia remedia, quæ charitas, & zelus animarum docere solet. Ita Fagundez.

2. Sed ejus sententiam prius rejiciendam esse puto, & novissimè illam refellit Escob. à Corro, de *Confess. sollicit. part. 2. quest. 2. §. 4. num. 45. & 46.* etiam si in secretum fuerit promissum cum Iuramento, quia tunc esset vinculum iniquitatis. Quod etiam, me citato, tenet Carena in *pravi S. Officij par. 2. tit. 9. §. 5. n. 22. & tit. 6. §. 22. num. 123.* Bossius post *tract. de Subil. in Appen. dub. 26. num. 87. & segq.* Sanctarellus *tract. de Her. cap. 9. num. 10.* Suarez de *fide, disput. 20. sect. 4.*

num. 17. & alij penes ipsos. Et ratio est, quia sollicitatio in Confessione est delictum, quod vergit contra bonum publicum, & commune, scilicet contra Sacramentum Pœnitentiæ, & ad illud Sacramentum accedentes; igitur, nullo obstante secreto, etiam jurato (excepto Sacramentali) talis sollicitatio est denuncianda.

3. Ad id verò, quod asserit Fragolas, ubi supra, de correctione fraterna, est major difficultas. Ego tamen puto, quod stante edicto nostri Sacri Tribunalis, hæresim, & sollicitationem in Confessione esse denunciandam absque prævia correctione fraterna; & præter Doctores alibi à me citatos, hanc sententiam novissimè tenet Oviedo in *Republ. Regular. part. 1. tract. 1. cap. unico, q. 2. n. 48. cum seg.* Itaque licet, stando in jure naturæ, hæreticus jam emendatus non debeat denunciari: sed cum hodie stringamur positivo jure, Ecclesiastico præcepto, Inquisitorum edicto, tenemur hæreticum quantumvis occultum, & emendatum, denunciare juridicè Inquisitoribus: tum quia hæc positiva lex includit naturalem de præponendo famæ, & bono hominis particularis (quod quidem ex lege naturæ conservandum aliàs foret, existente hæresi occulta, & emendata) bonum commune, & Ecclesiæ, quod periclitaretur, si tam contagiosum flagitium semel commissum non extingueretur. Tum quia semper debet timeri, quod verè, (id est pertinaciter) hæreticus, qui cum plena deliberatione Materi Ecclesiæ contradixit, sic se emendatum ostendat: ut dicit Simancas de *Iust. tit. 9. n. 12.* & alias rationes tradunt alij. Quare nec teneatur fraternè corrigere, nec de emendatis, & correctis omittere denunciationem. Hæc ratio specialis est, quia ex emendatione unius delinquentis, (nempe hæretici, qui fortè fieret ex correctione fraterna) non satisfacit bonum commune: deinde quia fortè ex illa hæresi aliqui infecti sunt. Nec alia est mens Dominorum Inquisitorum in illis verbis: [Sin comunicarlo con persona alguna, por que assi conviene vengais a manifestarlo.] Quia si consultatio omnis prohibetur, ne hæreticus fugiat; a fortiori intelligitur prohiberi præmitti admonitionem respectu personæ denunciandæ. Deinde, quia in dictis verbis intelligitur, nolle Dominos Inquisitores, qui ob suam specialem potestatem, & experientiam in delictis huiusmodi indagandis, & aperiendis, committere aliis iudicium de emendatione damni facti, spe emendationis hæretici, vel sollicitantis ad venerat in Confessione, sed hoc sibi reservare. Et tandem, quia cum ex talibus criminibus tam gravè damnum Reipublicæ prudenter debeat credi provenire, quamvis criminofus fortè possideat bonum famæ, (quia est secretum delictum) hoc bonum privatum postponendum est incolumitati, & bono communi; quia bonum gentis est divinius ex Philosophis, & præsumptio de incerta emendatione est certa contra in hoc crimen hæreseos lapsos, propter rationem dictam.

4. Alij verò asserunt non concurrere in præsentem casu jus positivum cum naturali: sed jus naturale nudum de consulendo bono, & famæ proximi, monendo ante denunciationem; cum jure naturali potiori (utique) de consulendo bono communi, denunciando, & cum securitate vitando fugam, providendo communi bono; quod non est dubium esse de lege, & jure naturali præcipuo, & non quidem nudo, sed simul cum jure positivo, legis, & præcepti Inquisitorum, de statim denunciando hæretico: unde, qui hæreticum ante monitionem denunciavit, præceptum juris communis observat propter rationem dictam: & simul jus, & præceptum positivum, & Inquisitorum. Nec ex hoc excusatur ab obligatione correctionis fraternæ, si sit possibilis, & judicetur ad bonum spirituale profutura.

Nec